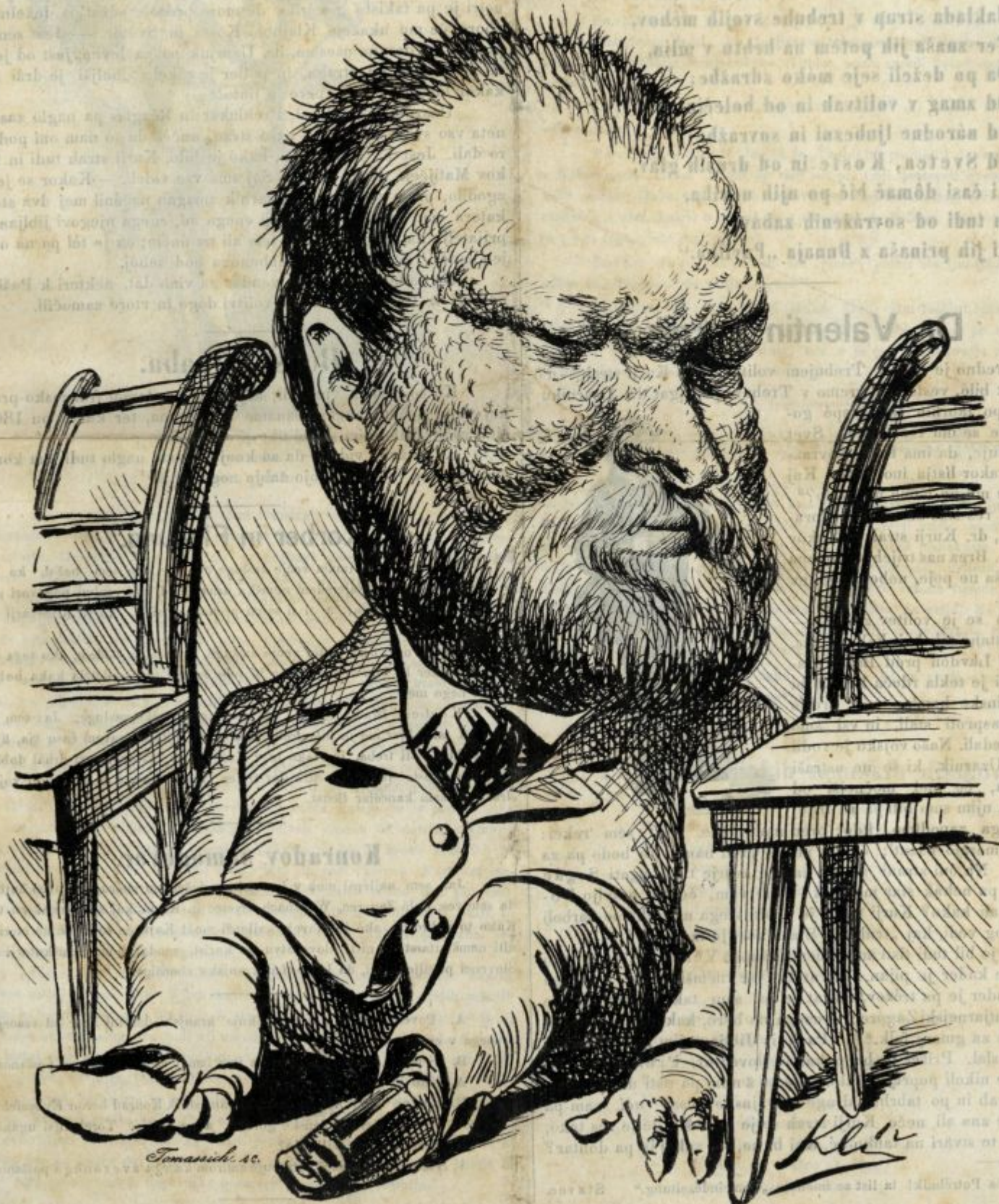




PAVLIHA

Zabavljivo-šaljiv list.

Dr. Valentin Zarnik.



O zdanjem času.

Naproti si hitita v ljuti boj
 Najvéčji, najmočnejši dve državi;
 Ob Renu hrabrih se Francozov roj
 Na pleme nemško zbira v ples krvavi.
 In predno se izteče malo dnij,
 Od tam začujemo velike čine,
 Ki nam za hip obrnejo oči
 Od dél mravljínčjih naše domovine:
 Od Dežmana, od Konrada celó;
 Od Fladunga in od kočevskih gréhov;
 Od „Tagblatta,“ ki noč in dan skrbno
 Naklada strup v trebuhe svojih méhov,
 Ter znaša jih potém na hrbtu v mlin,
 Da po deželi seje móko zdražbe;
 Od zmag v volitvah in od bolečin;
 Od národne ljubezni in sovražbe;
 Od Svetca, Koste in od družih glav,
 Ki časi dômač bič po njih udriha,
 In tudi od sovraženih zabáv.
 Ki jih prinaša z Dunaja „Pavliha.“

Dr. Valentin Zarnik.

Predno je bila v Trebnjem volitev, reče Kurji strah: „nê bi napak biló, veste, če gremo v Trebnje pomagat dr. Uzarniku, ki zna po tabrhih tako lepó govorit', de se mu vse smeje. Svet pripoveduje, da ima toliko sovražnikov, kakor listja ino trave. Kaj se vé, če mu ne bomo na hvalo?“

In res smo se na pot odpravili: jest, dr. Kurji strah in Žukov Matijček. Brez nas trijeh se nobena nova maša ne poje, nobena ženitev ne zveže.

Ko se je volitev začela — ná, ka vstane tak boj, kakor tačas, ko je bil Lavdon pred Belim gradom, „ki je tekla rdeča kri, de bi gnala mlinske kam'ne tri.“ Srdito smo si nasproti stali, in vsi smo pisano gledali. Našo vojsko je vodil sam dr. Uzarnik, ki se ne ustraši nobenega, če nej močnejši od njega; za njim smo bili pa mi trije, ki vsacega zapodimo, kdor pred nami teče. Jest sem rekel: podplate morajo kazat'; če jih neč'jo pred nami, jih bodo pa za nami. — Na óni strani so bili za poglavarje tisti bogati Segáč iz Litije, pa nekak star možiček — ne vém, če mu pravijo Potočnik, ali kako? Kurji strah je djal: „tega možička se narbolj bojim. Bog védi, kaj „truhta!“ Stara kost je modrost.“

Pa je bil tudi tisti žužemberški župan Véhovec, ki je tako moder, de kader je pijan, takrat bi vse nemškutarje v nebesa poslal; kader je pa trézev, takrat je pa sam tak nemškutar, de kakor šentjarnejski Zagórec, družega ne bere, kakor tiste nemške „cajtenge za gmanj folk.“ *) Pa še iz Jibljane jim je bil Klajbos pomoč poslal. Prišel je bil nekakov sloveč ár. Preklúkar, ki nejem še nikoli poprej slišal od njega, ž njim pa tisti dr. Rêzglas, ki v bukvah in po tabrhih druge slavajnsko pisat' uči, sam pa vendar ne zna ali neče, Kurji strah se je pridušil, de je res tako, in on vse te stvari na tanko vé. Kaj bi ne, — zakaj je pa dohtar?

*) Oča Potrénik! ta list se imenuje „Gemeindezeitung.“ Stavec.



Jest sem rekel: „Matijček Žukov! dušo bo treba bogu priporočit', lej; pobiti bomo. Uzarnik ti je začél pláhó gledat'!“ Žukov Matijček je odgovoril: „kaj bomo trepetali, če se mislimo udarit'? Kdor prej, ta prej! Še v hušjih tepežih sem bil, in vendar še zdaj travo tlačim, hvala bogú. Pritisnimo nu! Morda pa vendar pojde.“ — Na to smo vsi trije tako pritisnili, de sem jest skoraj na zobe pal, Kurji strah je zarežal, Žukov Matijček pa zastokal, kakor bi ga kdo pod rebra sunil. Dvakrat, trikrat se zaženemo, in toľko, de jih nejsmo do dobrega pod nóge spravili.

Ko dr. Rêzglas to vidi, brž se domisli, kaj ga je v Jibljani Klajbos naučil, in vrhu palice natakne belo ruto, kakor de nehajmo otépat', ker bi rad nékaje posebnega povédal. Takrat so pa dohtarja Uzarnika prevárilí, de nam je z roko dal povelje, in vsi smo odstopili od boja.

Vojska je stala, Rêzglas je tekel, in hitro je bil pri nas, ker ima dolge nogé, kakorpajek, pa je Uzarniku pomóčil z eno roko veliko písmo, z drugo rokó pa majh'no písmo, de bi podpisal; notri je pa takisto govóriló, de more préceje béžat' iz deželnega zbora, če mu ukažejo Klajbos, Košta in Svêtec. — Jest sem se praskal za desním ušesom, dr. Uzarnik pa za levim; jest od jeze, on pa menda od straha, in potler je rekel: „boljši je drži ga, kakor lóvi ga. Dajte pero in tinto!“

Uzarnik je podpisal, Preklúkar in Rêzglas pa naglo zasukneta vso svoje vojskó na našo stran, ančêš de so nam oní podpora dali. Jest pa dobro vém, kakó je bilo, Kurji strah tudi in Žukov Matijček. Kakó nê bi? Saj smo vse videli. — Kakor se je to zgodilo, pa je zmagovalec Uzarnik zmagan počénil mej dva stola, katera smo mu bili pripravili enega mí, enega njegoví jibljanski prijatelji, da bi sedél ali na tem ali na ónem; on je tél pa na obéjeh sedét', in zdaj nejma nobenega pod seboj.

Na zadnje smo šli pa vendar za vino dat, nekteri k Pašiču, nekteri k Urékarju, da smo volitvi dóge in vtore zamočili.

Beust in žaba.

Ko so Beusta vprašali, kaj misli v zdanjej francosko-pruskej vojni početi, naglo posname Napoleona, ter kakor on 1866. léta, reče: prihranim si politiko-proste roke.

Ko je žaba videla, da so konja kovali, naglo tudi ona konja posname ter vzdigne svojo žabjo nogo.

Korber in Fladung.

Korber. Jaz imam večje zasluge od tebe, ker sem bežal, ko je v Novej vasi na Štajerskem nemška drhál pred volitvenimi pogovori napadla Srna in Radaja, a ti si samo prepozno prišel, ko so Kočevarji na Svetca prijavéli.

Fladung. Jaz imam večje zasluge, in tožil te bodem, ako tega ne pritegneš, ker bi bilo krivično, ako bi tebe zaradi tega doletela kaka boljša korist nego mene.

Korber. Brate! recíva, da imava oba enake zasluge. Jaz sem izginil od tam, kjer me je bilo treba, a tebe nij bilo o pravem času tja, kjer te je bilo tudi treba, in tako je v Kočevji ter v Novej vasi drhál dobila „politiko-proste roke“ (politik der freien Hand), katere se o zdaujej vojni drži tudi sam kancelár Beust.

Konradov samogovor.

Jaz sem najlepši mož v kranjskem deželnem zboru, in dobro čutim, da sem res. Celó Zagorec, Wurzbach, Svetec in Kljun, kaj so o meni vsi ti? Kako to dobro dé, ako je človek najlepši mož! Kajti če tudi nič ne storim niti nemškutarstvu niti slovenstvu na korist, vendar bodo nemškutarji in Slovenci prisiljeni reči, da lepó tím kranjsko zbornico.

A. Povedi mi, s čim se odlikuje kranjski deželni zbor od vsacega drugega v cesarstvu?

B. S čim? Morebiti s tem, da ima izmej vseh najlepšega poslanca?

A. Kdo je ta poslanec?

B. Kaj ne veš? Ali ne cesarski namestnik Konrad baron Eybesfeld?

A. O tacih stvaréh ženske gorové, a ne možjé. Torej njsi uganil.

B. S čim se pač odlikuje?

A. S tem, da mej seboj potrebuje zmirom kacega zvezanega poslanca.

Doktor Poklukar.



Prva dva koraka
Novega prvaka
Z narodne police — —

Slavna gospóda volileci s temi besedami sem vam v „Pavlihi“ uže bil začel govoriti, a on mi je bil usta zavezal. Zakaj je bil to storil, samega vprašajte. Oprostite mi, da tega prvénskega govora uže poprej nijsem dovršil. Nekoliko zato ne, ker se vam zdaj uže nij treba tako uklanjati, kakor se je bilo treba pred volitvijo; nekoliko sem bil pretruden od agitacij v Trebnjem najprvo proti dr. Zarniku in potlej za njega, ko se je bila stvar presukniša. Še le denes torej končujem ondanjšnji govor, ki se je začel v lepih vérzih, katere sem zdaj uže pozabil, ker sem imel v tem času važnejše posle nego vam na čast skovane vérze v glavi nositi, in tudi, ker jih nijsem bil sam naredil; kajti jaz nijsem še nikdar mogel zveržiti najmanjšega vérza, da-si je Svetec nekdanj slavno besedo izustil, da izvrstne vérze delati nij večja umétnost, nego je krojaču rokav prišiti. Jaz njemu verujem, ker mej nami vlada načélo, da gledamo samo na to, kdo je rekel, a ne, kaj je rekel. V nevezanej besedi Vam torej izrekam zahvalo, da ste me izvolili na samo priporočilo slovenskega očeta, kateri me je posadil oeló na svojo desnico. Njegovo priporočilo je več vredno od narodnih zaslug, o katerih bi Vi mene zastoj izpraševali, ker o mojih ne zveste besedice, če križem svet prehodite, — tako zvesto sem jih znal skrivati. Kajti bil sem do zdaj tako oskromen, da sem luč svojega duha vedno pod polovnik postavljaj; zato ne slujem niti na slovstvenem niti na političnem polji, in obetam Vam, da tak poštenjak ostanem do smrti. Nobena ponudba, nobena bogata služba me ne predrugači.

Zlezel sem po Vašej volitvi z doprvaške police iz narodne škatle, kakor metulj iz mešička. V tej škatli se valí in greje zaléga tistih mladih mož, ki so dr. Bleiveisu po srci. A da sem jaz po njegovem srci — in to je moja edina zasluga, če tudi nij narodna — vidite s tega, ker zdaj s police po léstvi tako ponosno stopam, kakor sem nanjo ponižno lezel, ko sem bil za doprvaka izvoljen. Škatla je za menoj ostala na pol odprta, ker v njej tiče še drugi, ki skoraj iz nje prileté k prvakom, mej katerimi potlej izgubé peruti, kakor mravlja, kader se oženi. Ko bodo ti zunaj, škatlo spet zapremo z devet ključi in zapečatimo s sedem pečati do prihodnjih volitev, če ne še dalje, ker ne kaže, da bi tako hitro kje dobili vrednega človeka, kateri bi se v njej preobračal iz doprvaške gosericie v prvakega metulja.

Sovan in Pavliha.

Pavliha: Nu, oča Sovan, ná-me si tako srdit, ker sem te bil malo pošegetal največ zato, ker prevzémaš opravila, katerim nikakor sposoben nisi; kajti menda vendar sam ne porečeš, da te je dovolj učenjaka za Matišin odbor? A bodi si to, kakor koli; kaj govoriš o „Tagblattu“, ki tebe in tvojega sina imenuje „pirata“, ker sta vzela stanovanje in delo takim ljubljánčanom, kateri so nemškutarje volili v deželni zbor?

Sovan: Ti vem, da se tega veseliš.

Pavliha: Motiš se; na tvojej strani sem ves.

Sovan: Kako je vendar to mogoče?

Pavliha: Ali nij poleg mnogih poprejšnjih izgledov zdaj tudi zopet ljubljanski Rudež tako storil, kakor ti, ki so te tako delati še le nemškutarji naučili? In ali je „Tagblatt“ zato kedaj katerega nemškutarja imenoval „pirata“?

Sovan: Menim, da ne!

Pavliha: Ali mestni odbor, kateri je zdaj v nemškutarskih rokah, nij še ostudneje delal, ko je Svetcu brezozirno vzel službo in zdaj tudi Rozmanu, voditelju šentjakobske učilnice, samo zaradi narodnega mišljenja in delanja?

Sovan: Res je, in „Tagblatt“ vendar nij rekel, da je mestni odbor „pirat.“

Pavliha: Ježico in Janjce je „Tagblatt“ premlatil do zadnje pleve, a Kočevarjem, ki so hoteli po vsej sili pri Loji pretepti Svetca, vendar kaže gorko ljubezen; niti o novovaške dogodbi na Štajerskem nij tako razkačen grmel, kakor o Ježici ter o Janjcem in Velčem. Kako sodbo delaš iz vsega tega, ljubi moj Sovan?

Sovan: Táko, da če sem jaz „pirat“, potem sta ljubljanski mestni odbor in „Tagblatt“ še večja „pirata.“

Pavliha: Po láhko! Po láhko! Duo cum faciunt idem, non est idem. Ne veš li, da oboroženemu vitezu, ki je ljudém blago po sili jemal, nikdo nij smel reči, da je razbojnik, ker se je oslanjal na svojo moč, kakor se nemškutarji oslanjajo na vladno podporo?

Prilika o usmiljenem Samaritanu.

Bil je Kljun, ki je šel od Dunaja doli na Ljubljano, in padel — ne mej razbojniko, nego v mreže sam svojih zvijác ter prelomljenih besed in obéto, da je na pol mrtev obležal. Po naključji pride narodnják; vidi ga ter mimo ide. Enako se nanj naméri novomešk nemškutar, ki pristopi malo bliže, pogleda ga, ter vendar tudi mimo ide. Prijézdi napósed kranjski plemenitaš, ki si je postavil za načélo te krasne besede: „verbum nobile debet esse stabile“ (moška beseda je treba da veljá). Ko ga ugleda, zasmilil se mu v srce, pristopi, obeže mu rane, vlije vanje olja in vina, vzdigne ga na svoje živinče ter odnese v kranjski deželni zbor.

Pojdi, in stori tudi ti tako, kakor je Kljun storil, ako hočeš biti spoštovan v družbi kranjskih plemenitašev.

Pesen dunajskih nemških dijakov.

Kvišku, mladenci, kvišku skočimo!
Pruskemu kralju na pomoč tečimo,
Da poženemo Francoza domú.
Ako Francoza Prusak zapodí,
Potlej še v Avstrijo meč zasadí,
K Adriji svojo perút razprosti,
V nemškega, nemškega slavu rodú;
Kvišku vsi družno skočimo,
Prusu na pomoč tečimo!

Kaj nam do Avstrije, slavni Grmani?
Združena Nemška bodočnost nam hrani,
Avstrija v kozji naj vžene se rog!
Prus, ki iz Avstrije moč je dobil,
Ki se avstrijske krvi je napil,
K smrti pri Sadoyi carstvo drevil:
Prus nam rešitelj je, Prus nam je bog.
Kvišku vsi družno skočimo,
Prusu na pomoč tečimo!

Šuselka nam piše:



srca misli starina Bleiveis, ki v „Novicah“ vendar nij hotel na tanko reči, da ne pojdemo na Dunaj.

„Nobenemu Slovincu nij od nove dobe nič pričakovati, nego bati se vsega hudega. Ako bi Slovenci zdaj odstopili od nasprotovanja, bili bi vredni zasramovanja, s katerim ustavneži slinijo slovenski narod. Isti uzroki, kateri so Slovence prisilili popustiti poprejšnji državni zbor, zapirajo jim vrata, da niti v prihodnjega ne stopijo.“

Kaj si o teh Šuselkovih besedah jaz mislim, zdaj še ne povem, če tudi nij težko uganiti; a radoveden sem, kaj na dnu

Luka Svetec,

kočevski častni meščan.

Pri „treh kronah“.

Zbrali so se v nedeljo po volitvi v Gorici pri „treh kronah“ Marušičevi prijatelji in on z njimi. Ker bi bil rad zliil svoje čute v besede, govoril je tako: žalostna gospoda moja! Zdaj pa recite, da nij vse mogoče na tem božjem svetu. Na vse kripnje sem sam delal, na vse kripnje vlada in in drugi, da bi bil izvoljen. „Novice“ so rekly, da brez Marušiča si deželnega zborca ne morejo misliti, ob enem so mi dale spričevalo dobrega predstavljáča laških zakonov ter dejále, da sem zaradi tega vreden poslanstva; v „Narodu“ sem se dvakrat omival, nekdo drug me je tudi omiyati hotel; še celó „Pavliha“ mi je bil Svetičevo omivalnico posodil, — ali vse to je bilo zastoj, padel sem.

Da, niti Vas, moji žalostni tovariši in prijatelji! nij ljudstvo hotelo poslušati. Brici so mislili še celó drugega kandidata postaviti, da bi bilo še več zmešnjave; in kako so volili Čeporanci, kjer imaš ti, Štefan, bajó veliko oblast in moč, Vam je tudi znano. Gorje! gorje! Naša kurija je izgubila veljavo, ker samo svoje sošolce neprej rinemo! Ali vendar ne obupajmo, trčimo na zdravje naših veličih posestnikov, da bi njim bog nam na korist pamet zmešal! (Trčijo): Živio naš poslanec Marušič!

V Šmidovej kavarni.

Dr. Kosta. Razlag! bolje bi bilo, da bi ti v „Pravniku“ ne bil zinił tiste nepremišljene besede o slovenskem narastáji, za katerega trdiš, da bi nam bilo skrbéti.

Dr. Razlag. Zakaj ne?

Svetec. Zato ne, ker je „Slovenski Narod“ to kost precej zgrabil in vsó oglodal.

Dr. Razlag. „Slovenski Narod“ je stvar drugače zasuknil. Jaz sem govoril samo o narastáji slovenske mladine v pravdoslovskih stvaréh, a „Slovenski Narod“ govori sploh.

Svetec. Povsod in zmirom se je treba s poti umikati besedam, katere se morejo na dva kraja zasukniti.

Dr. Bleiveis. In kdo je rekel, da za narastáj premalo skrbimo? Ali nemamo čitalnice in „Slovenije“, da vidimo, katera mlada sposobna glava se na dan pomoli?

Svetec. Za narastáj gotovo skrbimo, samo da hočemo imeti tacega, kakoršen je nam v goden.

Dr. Bleiveis. Tako je! Prvič: mladenič, kateri se mej nami hoče nadejati bodočnosti, ne sme imeti nobene svoje misli, nego treba je, da vse tako vidi, kakor mi vidimo, da vse tako sodi, kakor mi hočemo; drugič: ne sme imeti svoje volje, da torej vse tako stori, kakor mi velimo, ter vse odobri, kar mi delamo, če tudi se mu ne zdí vselej prav; tretjič: ne sme biti nikakor prebistra glava, da nam ne gleda pod roko; četrty: niti preneumen ne sme biti, da nas kako ne usramotí. Najboljše so torej srednje glave, katere ne pozabijo svoje koristi.

Pavliha. Gospóda! ali Vi hočete večno živeti? Kdo za Vami prevzame vodstvo, tega nikoli ne premislite? Kaj bode z naroda po Vašej smrti, Vas nikoli ne skrbi? Ali nijste podobni oslu, ki je rekel: kaj je meni, če bode po mojej smrti rasla trava ali ne, samo da je imam jaz dovolj?

Vsi. Mólči, ti zabavljač, ki naših stvari ne umeješ!

Kranjskemu c. k. namestniku.

Visokorodni gospod baron! Srčno me veseli, ker ste izvoljeni v naš deželni zbor, v katerem sem uverjen, da se bode te na vse kripnje potezali pri glasovanji in v razgovorih, da se uvéde slovenščina v pisarnice in učilnice, ter da se napósed uresničíjo Vaše besede, katere ste bili nekoliko preneglo obesili na ógle ljubljanskega mesta po janjsko-velškej dogodbi, rekoč: „Slovenil vaš jezik je v pisarnice in učilnice uveden.“ Boljše prilike bi ne bili mogli dobiti, nego jo imate zdaj, da pokažete, kako iskreno želíte, naj bi se zgodilo to, kar ste takrat imenovali uže dovršeno. Za trdno vem, da se meni po sedaj ne bodo na vrata nabijáli nemški dopisi iz pisarnic, ako jih ne bodem hotel prejemati.

Miheljác iz Radovljice.

Pesniška imena.

Ker „Pavliho“, kakor vsacega izobraženega človeka, zanima tudi slovensko slovstvo, zato uže od nekedaj pazljivo čita našo prozo in pesni. Zlasti po njegovem srci so nekateri pisatelji, kader h krstu prinesó kako žaljivo déte svoje povesti. Ne more se dovolj prečuditi krasotnim imenom, katera sliši o tacih srečnih prilikah. Ta imena imajo trojno veliko hvalo. Prvič so po navadi tako značajno okusna, da se kaj izbornejšega ne bi moglo z lepa najti, ker jih je porodilo národno zlato pravilo: čim grje zarobljena je stvar, tem lepše domača je; drugič malo ne vsa taka imena nijso slovanska niti v debilu niti v obrazilu, torej tem bolj slovenska in še posebno tem bolj prava kranjska; tretjič je tudi to kaj vredno, da jih nij težko delati, kajti vzame se kakoršno koli neslovansko „švédrašto“ deblo in nanje obesí konec: „elj, on, ovž, avš, avš, olt, ajsnik, ist, ač idt.“, in izvrstno ime je gotovo. „Jaka, Bavant, Gašper itd.“ naj se torej gredó solit, ker stojé še le samó v preddvorji slavnega hrama tistih klasičnih priimkov, kateri našo omiko bolj pospešavajo nego sto pratik in tisoč kuhinjskih bukev. Tudi „Pavliha“ se je potrudil nekaj enacih — moških in ženskih — mej narodom nabrati, a kar jih nij bilo najti, po svoje skovati. Nadeje se, da pisatelji, posebno kar je okusnih mej njimi, po to blago prileté, kakor bečele po méd, kader lipa cvete, in da te narodne strdi ne poneso samo v satovje svojih žaljivih spisov, nego celó v tragedije in v rosnó pesni, z njimi krstéč svoje hrabre junake, viteze in kralje ter tudi krasotne žene in deklice, okolo katerih se njihov umotvor suče. Našim pisateljem bi svetovali te

Moške klasične priimke:

Arnošt, Avšlakar, Bazizelj, Brtónecelj, Budalón, Búrovž, Omokávzar, Céhatar, Ólmešen, Óváreželj, Drévolt, Drmávš, Drpájšnik, Förtujak, Friholt, Frávoček, Fúrgelj, Gávenprat, Kávkelj, Klobásist, Krméčelj, Króčček, Kvedráč, Misérce, Mrjákelj, Orečelj, Platéltjof, Prékleszen, Precóncek, Rájmeželj, Špámpet, Špehmáthič, Špintek, Špišmohtar, Štajcelj, Štrbávs, Žužemberk itd.

Ženski klasični priimki:

Avša, Brnjávsija, Copáta, Cútara, Čežána, Frgájsnica, Grebávsija, Jevávsnica, Kúkmača, Kúmará, Macafúra, Májda, Máha, Métrga, Óspéta, Púnknežica, Piljogáčica, Réžimbaba, Šávra, Špéčka, Špónža, Teremtiža, Záplata, Zagójsda itd.

„Pavliha“ se nádeje, da je vsaj s temi priimki nekoliko koristil slovenskemu slovstvu, za katero do zdaj še ni bil storil, kakor se mu po vsej pravici očitá; kajti sam v svojej ponižnosti vé, da svoje slovstvene drobnjave izvrstnim in obširnim slovenskim spisom kacega dr. Koste ali kacega dr. Poklukarja nikakor ne more primerjati.

Listnica. Gosp. T. . . k v Br. Vaš brat dobiva „Pavliho.“ — Gosp. C. Lepo hvalo! — Gosp. J. Z. v Ljublj. Z veseljem smo prejéli Vaše pismo; žal nam je, da se v tej stvari ne strinjamo z Vami, ker se nam je držati, kakor hoče pravica, a ne, kakor ukazuje osobno prijateljstvo. — Sl. čitalnici v Gorici. Naročnine nijsmo prejéli, ker čitalnica do zdaj še nij bila naročena.

➡ Nekteri gg. naročniki nam še zdaj dopisujejo III. Ungargasse 39., če tudi smo bili uže oznanili, ter se čita na vsacem listu, da je naše stanovanje zdaj III. Neulinggasse 6. Prosimo, naj se to ne prezre. ➡